

(Konec.)

K.: **RISTO SAVIN**

(Friderik pl. Širca.)

Razvidno je, da je Risto Savin silno plodovit, z naglico delujoč skladatelj. Sam pravi: »Delam z naglico in sem v stalni tekmi z libretisti (pesniki, ki mu prirerajo besedilo), ki delajo istočasno z menoj.« Tako sem napisal »Lepo Vido« v prvi izdaji v štirih mesecih, »Gospodovski sen« v šestih mesecih. Le pri »Čajni punčiki« — se opravičuje — sem se mudil štiri mesece, čeprav njena uprizoritev ne bi zahtevala več nego tričetrt ure. To pač zato, ker me je bolezen ovirala v stalnem delu. Tudi »Gubca« je dovršil v kaj kratkem času: začel ga je 18. decembra 1922; skico je naredil do 17. maja 1923, torej v petih mesecih, instrumentalna partitura je bila napisana do 9. avgusta 1923. — Saj mu nekateri to naglico očitajo, toda on odgovarja na to takole: »Kadar se v meni užge tista iskra, kadar navali váme tisti duh, tedaj moram delati z vso silo in naglico; in če bi tega, kar me napolnjuje, ne mogel in ne smel izliti v glasbo, bi se ne vem kaj zgodilo z menoj — razjedalo bi me, uničilo...⁷ Sicer pa za umetnost ni merilo doba, v kateri je umetnina nastala, ampak njena notranja vrednost sama na sebi. In te imajo vsa Risto Savinova dela v največji meri. Takozvanih mrtvih mest boš v njegovi glasbi zastonj iskal, prav tako mašil, ki jih ne poraja invencija, temveč težko, duhomorno iskanje in njih plitvost zunanja tehnična spretnost samo slabo zakriva. Pestra, pogosto opojna barvenost njegovih harmonij, z najnovejšimi pridobitvami oplojenih in ožarjenih, gibki, lahni hod njegovega kontrapunkta, plemenita, velikopotezna risba njegove melodiike, bujno, pa jasno razpletanje tematike, ki jo moramo seveda zasledovati pred vsem v instrumentalnem, ne toliko v pevskem delu — vse živi polno življenje.

Po svojem glasbenem čuvstvovanju in delu je novoromantik. To dokazuje tudi slovstvena vsebina njegovih del. Toda ni romantika katerakoli

in odkoderkoli, ampak domača, pristno slovenska romantika, kakor jo čuti sleherno slovensko srce: o nesrečni Lepi Vidi poje, o izgubljeni Gospe sveti in Krnu, o pogaženem kmetskem kralju in mučeniku Matiju Gubcu. Pa to mu ni samo pretresujoča zgodba, ampak vselej tudi simbol, klic po tem, kar je boljšega v naših dušah, ki, čeprav zaidejo, pa jih globoki нравni čut z nepremagljivo močjo vleče nazaj, na pravo pot, pa najsi bo korak še tako težak, pokora še tako grenka (Lepa Vida); simbol, klic so mu po boljših, srečnejših časih našega naroda, po rešitvi izpod tujčeve pete, po samosvojem vladarstvu, po sreči, kakršno uživa narod, ki

⁶ Dramo kot tako si vselej sam zamisli in ji potek v podrobnostih določi. Besedilo mu pa urede literarni sodelavci. Za »Gospodovski sen« in »Matija Gubca« mu je besedilo uredil Fr. Roš.

⁷ To notranje viharno poljoče umetniško življenje so dobro zadeli žalčani, ko so mu s posebno diplomno čestitico k odlikovanju po uprizoritvi »Lepa Vida« l. 1922.: Skladatelj junaško jezdi Pegaza in ga z odločno kretnjo kroti. Krog njega pa v burnem zagonu rajajo vile.

čuti v svoji državnosti družinsko domačnost (Gospodsvetski sen); simbol, klic so mu po svobodi teh, ki so zatirani, teptani, ki padajo kot žrtve zlohotnega nasilja, da iz njih krvi, katere krika v ljudski zavesti z ničemer ni mogoče udušiti, poženo osrečujoči cvetovi davno zaželjenih človeških pravic, enakih za njega, ki ima moč, pa tudi za njega, ki se mora moči in sili uklanjati, saj sta oba otroka istega Očeta, ki ju je ustvaril (Matija Gubec).

Novoromantik je po zunanji obliki svojih del, seveda oborožen z najnovejšimi pridobitvami. Kako se n. pr. v trdoto, oholost, neusmiljeni hod krute usode v Gubcu podaja celtonske tvorbe! Njegova dramatična dela so zgrajena iz dvoje vrste motivov. Eni so, da tako rečem, osebni, ki v Wagnerjevem zmislu označujejo posamezne osebe. V Gubcu n. pr. Tahijev motiv, ohol ponos, od vrha dol: pohodim te, strem kot črva, če mi prideš na pot. Ali Jožkov motiv, motiv izdajaveca: potuhnjen, plah, nestalen, nemiren. Taki motivi nastopajo vselej z osebo vred, pa tudi tedaj, če se o osebi govori, ali se o razpletu dejanja pokaže njen vpliv. — Druge vrste motivi označujejo splošno občutje, to, kar v zraku visi: neznan strah, tajna groza pred nečim, kar z nevidno, zlohotno roko posega po srcu, po sreči (dušno stanje nesrečne Jane), ali nepomirljivi nemir, pomešan z bojno grozo iz globin se javljajočo, kadar nastopa tlačeno ljudstvo z Gubcem, ki prav zato nima osebnega motiva, ker vse nanj meri, ker je on zastopnik vsega naroda in njegov živi simbol.

Pri vseh delih, ki so pisana za instrumente (klavir, orkester), se razvije glasbeni del bistveno v instrumentih. Petje ima pretežno značaj glasbeno stopnjevanega (potenciranega) in strože urejenega (stiliziranega) govora (deklamatoričen značaj), vsa glasba sama na sebi je torej prepuščena instrumentom, arioznim tvorbam, pesmim v vsakdanjem zmislu se v petju dosledno izogiba.* Beseda mu namreč ni dehteč cvet, ampak dozorel, krepek, če treba, trpek sad. Ne arija ne napev, ampak živ besedni poudarek, kakor ga je zorila vročina pristnega čuvstva, bodi umetniški izraz njegovega glasbenega govora. S tem pa se njegova romantika stika z zahtevami najnovejših glasbenih teženj, ki jih izražamo z besedami: impresionisti, ekspresionisti, futuristi.

Njegova dramatska dela so bila doslej, izvzemši »Čajno punčko«⁸ in Gubca, ki se uprizori v bodočem opernem letu, vsa uprizorjena. Glasbeno-umetniški vtis je bil vselej velik, marsikatero dejanje in posamezne slike so dosegle tudi velik zunanji, dramatičen učinek. Vendar pa inscenacija in zunanja dramatična učinkovitost z glasbo nista vselej vzdržali. Zato bi bilo v očigled prvovrstni umetnosti glasbenega dela prav, če se inscenacija oziroma režija z razvojem dejanja in z besedilom vred točno, korakoma, po taktih bi rekel preuredi po sijajni glasbi, da ne bo nikjer mrtve točke, nikjer zastoja v razvoju, nikjer v drami kot taki ničesar, kjer bi nam občut veleval: naprej! naprej!

Da samo za eno reč konkretno poprimem: Dušana n. pr., njegov značaj, osebnost in postavbo je režija docela izgrešila. Kaj naj vendar počnem s svojo slovensko domišljijo s to grško mitološko merkursko potvaro? Dušan ni deus ex machina¹⁰ (poleg tega še iz čisto nam tujega bajeslovja), temveč poosebljeno, v stoletjih nabrano narodno izkustvo, slovenski večni popotnik (Ahasver) — pa ne večni popotnik iz krivde, za kazni, temveč za božje in lastne dobrote narodu dan v pomoč kot nezmoten svetovavec, vodnik njih src, poosebljen naravni čut za to, kaj je dobro, modro, pametno, srečno. Če se Matija Gubec na ta način uprizori, ne bo mogočen samo končni vtis, ko Gubec

* Seveda prav brez vseh izjem tudi ni. Naša priloga nam prinaša iz »Gospodsvetskega snac«⁹ prečudno ljubko, nežno pesem kmetiškega ljudstva, ki pred knežjim kamnom čaka na ustoličenje: kakor bi solnček posijal v tisto mogočnost, ki se je doslej košatila pred nami. Prav tako se živo spominjamo prekrasne slike iz Lepe Vide, ko prihajajo romarji v procesiji iskati pomoči v telesnih težavah in leka srčnim ranam.

⁹ Z glasbo Čajne punčke nas je deloma seznanil dr. Čerin v simfoničnem koncertu dne 20. novembra 1922. Kritika je hvalila silo peklenskega dira in daja, klasično lepoto menueta, živi ogenj sklepne koračnice.

¹⁰ Bog iz stroja. Stari Grki in Rimljani so v igrar (dramah) večkrat spustili med igravce, kadar se zamotan položaj ni dal več rešiti, na stroju v kakega boga preobledenega igravca, da je vozil razvozlat. Zato »deus ex machina«¹⁰ zlasti v dramatski umetnosti, pa tudi sicer še danes pomeni osebo, ki kak težek, zamotan slučaj na nepričakovan, nenaraven, neutemeljen način razreši.

umira z molitvijo očenaša na ustnicah in moli z njim vse ljudstvo, izza odra pa v očenaš raste in se z njim prepleta pesem svobode, svobode, ki jo je Bog ustvaril za vse ljudi, ne pa samo svobode, ki je nasilje in njena potvara, ampak mogočna bo vsa opera in bo pretresala. Vredna je Savinova dramatična glasba vse pozornosti. Če je v naši operi uspelo — tudi že po prevratu toliko in toliko fujih opernih del, ki so glasbeno brez primere šibkejša, zakaj bi slovenska režijska in dramaturgična ne pripomogla tem velikim glasbenim umetninam do trajnega življenja, ki ga zaslužijo, naša kultura pa po njem naravnost kriči?¹¹

PEVSKI SPOMINI. (Konec.)

Piše Jakob Aljaž.

Cesar na Bledu. Že več mesecev poprej sem kot župnik na Dobravi agitiral, da spravimo skupaj velik zbor 60 pevcev iz vseh stanov cele Gorenjske, duhovnov, učiteljev in drugih pevcev, da zapojemo na postaji v Lescah popoldne cesarsko pesem, ko cesar izstopi iz železniškega vagona in se mu župan in duhovščina pokloni in predstavi, zvečer pa na Bledu serenado. Pozneje me je tudi glavar Dralka prosil za himno še posebej. Največ pa mi je bilo za serenado zvečer na Bledu v mraku, ko bo jezero razsvetljeno. Bal sem se, da bi se ljubljanski nemški filharmoniki vsilili, pa sem pravo zadel. Litografiral sem pri Blasniku na svoje stroške pesmi, poslal na vse kraje vabila, sklical v Kranj za tri glavne skušnje vse pevce skupaj (revnim pevcem sem pot plačal). Bili smo sami izvežbani pevci, krepki, mogočni glasovi, veliko močnejši zbor kot ljubljanski čitalniški ali filharmoniški, katera sem šel namenoma poslušat. — Dekan Razboršek, takrat blejski župnik, je napravil na svoje stroške dve veliki ladji, čez katere je počez položil velik pōd za več kot 60 ljudi in veslače, tudi ograjo okoli pōda, da kdo v vodo ne pade. Osnoval se je na Bledu slavnostni odbor. Predsednik je bil baron Schwegel (diplomat), udje pa dekan Razboršek, župnik Štefan Gnezda, grof Auersperg (marinar), baron Zois etc. Nekaj dni poprej sta me povabila dekan in baron Schwegel na razgovor gledé sporeda. Od strani sem že zvedel, da grofje hočejo vrniti filharmonike. Baron Schwegel me je vprašal za spored, ko sem mu ga razložil, je bil zadovoljen in prijazno dostavil: Ali bi bili Vi, g. župnik, tako dobri, da bi še en par nemških pesmi dostavili, postavim: Schubertovo: »Wie schön bist du«. — Pa tudi jaz diplomatično odgovorim: Res škoda, pa večina pevcev bi bila zoper to. Schwegel: »No, no, schon gut, singen Sie halt nur slovenisch.«¹ — Pa sem si nakopal vruga na glavo; Schwegel je bil spravljiv, toda zagrizeni nemški grofje in baroni so začeli nagajati. Naši ladji (brod) so brez razsvetljave (luči) skrili nekje za Petranom, dež je motil, da se cesar ni držal sporeda. Ko je dež prenehal in je cesar pri Mallnerju stopil v svoj čoln, mi nismo mogli dobiti našega velikega broda pod župniščem, ker so ga grofje in baroni na onem koncu jezera skrili. Mi bi imeli cesarja po jezeru spremljati in peti po sporedu. Pa smo morali na bregu obstati. Vse je bilo razburjeno! Hude besede je moral slišati dobri dekan Razboršek. Slavnostni odbor, kje si? Cesar je že prišel nazaj z Otoka k Mallnerju. Razboršek me je prosil: pojdimo pred Mallnerja in tam zapojmo. Pa grof Auersperg (marinar) je dejal Razboršku: »Was werden wir sie hier schreien lassen?«² Diplomata Schwegel pa nam pravi: »Eno fest pesem le zapojte!« Zapeli smo: Hallerjevo (namesto besedi

¹¹ Tudi občinstvo naših umetnikov daleko ne ceni kakor bi bilo za razvoj naše dramske glasbe tako potrebno. Enkrat še gredo — poslušat namenoma ne rečem — in si ogledajo površno povest; da bi šli drugič, tretjič, petič in si prisvojili umetnino kot dramatičen in glasbeni umotvor — koliko jih je? Naša zgledna vнемarnost utegne slovenskemu kulturnemu razvoju in ugledu tudi v tej stroki, ki je za našo javnost najočitnejša in bi bila za tujo lahko pomembnejša (prim. Čehe, Italijane), postati največja, usodna zavora.

¹ No, no, že dobro, pojte torej samo po slovensko.

² Čemu naj jim pustimo tu kričati?

Tu es Petrus, sem podložil besede nanašajoče se na cesarja). Dobro smo peli. Potem stopi nevljudni grof Auersperg iz hiše, rekoč: »Cesar za deset minut spat, nun darf nicht mehr gesungen werden!³ — »Jaka, zdaj pa imaš, kar si iskal,« pravi za menoj pevec. Potem gremo na ladje (brod) in tam svoje pesmi spojemo. — Pa pevci nismo obupali: gostoljubni dekan Razboršek nas je peljal v svoje župnišče v veliko dvorano, nam postregel z jedjo in rujnim vincom. Do polnoči smo sami zase prepevali, šale zbijali ter bili židane volje. Živijo! Vse nezgode so bile pozabljene! Zjutraj se je cesar že ob petih odpeljal po železnici proti Trbižu, bilo je jasno. Najbolj so mu ugajale proti Kranjski gori goré, ki so bile s snegom pobeljene. — Pozneje sem videl arogantnega,⁴ pa obubožanega grofa Auersperga (marinarja) v Vratih, kjer je bil na lovu, pri Turkovi bajti. Jeza me je obšla ter rečem svojim tovarišem: »Škoda, da nimam puške! Ali bi jaz temu grofu pokazal!« Vsi se smejimo.

Zaradi cesarja takrat jaz blejskih grofov nisem javno napadal!

O PEVSKI IZOBRAZBI. (Dalje.)

Anton Dolinar.

Srednji vek je bil čas idealizma in v takem času morejo umetnosti posebno uspevati; ravno ta duh časa je tudi pomagal, da se je mogla pevska izobrazba uspešno širiti. Vsakdo se je hotel pevsko izobraziti že iz tega ozira, da se je mogel na dostojen način udeleževati bogoslužnih obredov in ugleditev pevskega okusa je bila posledica tega pravzaprav z verskega sveta prihajajočega nagiba.

Koncem 17. in začetkom 18. stoletja si začne instrumentalna glasba utirati svojo smer in obrne naenkrat vso pozornost nase. Ta razvoj, ki se je tedaj pričel, še danes ni končan; zavzemal je vedno večji obseg, rodil nebroj duhovitih glasbenih del, toda pevska umetnost je nehote pritisnil v stran. Muzikalnemu pouku ni bil več podlaga lastni pevski organ, temveč instrument. Zamisel, da je glasbeni razvoj odvisen od večje ali manjše spretnosti igranja na instrumentu, brez predhodne izobrazbe in vzgoje glasbenega sluha in ritma, ki mu je v raznih pojavih (utrip srca) podlaga človek sam, to je najhujša zmeta, ki se je z vpeljavo instrumentalne glasbe nekako sama od sebe zanesla in vedno, dandanes pa morda največ nedostatkov zakrivila vsemu glasbenemu razvoju.

Naravo, obseg in posebne lastnosti pevskega instrumenta so zanemarjali skladatelji sami in skladali zanj tako, kot za kak drug instrument; takšno postopanje s pevskim organom vidimo n. pr. pri Bachu in Beethovnu. Res je sicer, da bi se dalo tudi z ozirom na višje umetniške zahteve razumeti, toda prav tako je tudi res, da ima človeški glas enako kot vsak drug instrument svoje posebne naravne lastnosti in meje z ozirom na obseg, moč itd., s čimer je treba nujno računati.

Ravno iste pojave srečavamo tudi pri podlaganju besedila v poznejših dobah; kdor posluša n. pr. sklepno fugo Beethovnovе »Missa solemnis« ima vtis, kot da je pri velikem zborovanju, kjer vsak svoje besede govori, tako da težko razumeš, kaj se izgovarja. V Palestrinovih skladbah se besedilo vedno lahko razume; vodivni glas nastopa samostojno, drugi mu na raznih vokalizah dajejo le potrebno ozadje in barvo vedno tako, da se glavna misel lahko dobro razloči.

Čimbolj se bližamo novejši dobi, vidimo, da ona splošna, vse sloje obsegajoča pevska izobrazba pojema, dočim pa raste z razvojem opere in oratorija razcvet solo-petja, začeniši v Italiji, odtam pa v ostali Evropi.

Pogled v današnje razmere nam ne nudi razveseljive slike; klic po splošni ljudski izobrazbi je silno razveseljiv in ga je le jako reno pozdraviti, toda najde v

³ Zdaj se več ne sme peti.

⁴ nesramno drznega.

vsaki stroki več upoštevanja kot ravno pri pevski. Glasbeni razvoj s hitrimi koraki hiti dalje za napredkom, toda ljudstvo mu niti v precejšnji razdalji ne more slediti. Kaj je posledica tega? Zmisel za glasbo pri ljudstvu gine, s čimer je združeno tudi padanje estetskega okusa, na drugi strani pa zopet ustvarjajoči skladatelji ne najdejo zaželenega odziva, razumevanja in seveda tudi ne one opore, ki jo pri svojem delu rabijo med obema slojema, ki sta danes bolj kot kdaj navezana drug na drugega; tako nastaja vedno večji prepad. Koncertne dvorane so večinoma napol prazne, kadar je umetniški ozir edini vzrok, ki bi bil merodajen za obisk; polne dvorane ob nastopu svetovnih umetnikov, ob raznih narodnih slavnostih ali ob drugih izrednih prilikah niso v tem oziru merodajne.

Državni oblasti sami ni veliko do pevske izobrazbe; zaradi tradicije jo še nekako milostno dopusti, v Belgradu jo štejejo celo k »veštinam« (ročnostim)¹, da tako zabranijo vsako sumnjo, da ne bi kdo morda mislil, da jim je kaj za njo. Tako životari na vseh šolah, od ljudske do gimnazije neko življenje druge vrste in če dotični profesor nima volje, znanja in veselja, da iz lastnega nagiba kaj več naredi, tedaj ostane dijaku ta ura zapisana kot ena najbolj praznih, pustih in dolgočasnih.

NARODNA PESEM V SEKIRICAH.

M. Bajuk.

PAVČIČ JOSIP: Klavirski album za slov. mladino. Zbirka slov. nar. motivov. Založila Glasb. Matica v Ljubljani 1920, tiskal Eberl na Dunaju.

Vsebina: Veseli hribček. — Jager pa jaga. — Juri Benko, vzemi Lenko. — Pridi Gorenjci! — Luna sije. — Danes je taisti dan. — Nesrečna zima mrazi me. — Solnce čez hribček gre. — Lepo je pomlad. — Barčica po morju plava. — Perice. — Preljubo veselje, oj kje si doma. — Pa sem k njej pršou. — Po gorah grmi. — Tam za turškim gričem. — Na planincih lušno biti. — Odkod si dekde ti doma? — Jaz pa pojdem na Gorenjsko. — Zajček teče. — Ko b' sodov ne b'lo. — Na Gorenjskem je fletno. — Kolkor kapljice tolko let. — Prišla bo pomlad. — Ko ptičica sem pevala. — Je pa davi slanica pala. — O moj preljudi dragi dom! — Vse mine (Ipavec). — Otok bleški. — Pobič sem star šele 18 let. — Postiljon. — Oj zdaj pa vzamem od očka slovo. — Prijatelj, zdaj vesel bodimo! — Radecki ma sivo brado. — Nikdar na svetu lepšega ni. — Pojmo na Štajersko. — Čukova ženitev. — Prišla bo pomlad. — Škrjanček poje, žvrgoli. — Dekle, povej, povej! — Regiment po cesti gre. — Pa sem k njej pršou. — Moja teta je umrla. — Na planincih solnce sije. — Delaj, delaj, dekde pušlec! — Oj ta soldaški boben. — O ti Polončica! — V nedeljo jutraj vstala bom. — Sijaj, sijaj, solnce! — Bog je ustvaril zemljo. — Ne plakaj! — Na Gorenjskem je fletno. — Ogljar. — Meglica. — Sem slovenska deklca. — Glej, glej, kak mimo gre. — Kdo rojen prihodnjih. — Že dolgo nismo pili ga. — Po gorah je ivje. — So ptičke skup zbrane. — Ko sem k njej pršou. — Mila lunica. — Potrkan ples. — Ne grem domu. — Bratci veseli vsi. — Zvedel sem nekaj novega. — Kje je moj mili dom? — Al' me boš kaj rada imela? — V dolinci prijetni. — En hribček bom kupil. — Bod moja, bod moja (kabo). — Pijmo ga, pijmo! — Perice. — V nedeljo jutraj vstala bom. — Na planincih lušno biti. — Zagorski zvonovi. — Perice. — Je pa davi slanica pala. — Prišla bo pomlad. — Zamujene urce. — Le enkrat bi videl. — Ljubca moja, kaj si strila?

SATTNER HUGOLIN: Kje so moje rožice? Fantazija za klavir.

SAVIN RISTO: Voliči po cest peljajo. Za klavir. Novi Ak. 1. II št. 6.

SKLADBE RISTA SAVINA:² op. 1. *Poslednja straža*, dramatični prizor, za veliki orkester (1898); op. 2. 3 nove pesmi potujočega tovariša, za moški zbor (Novi akordi); op. 3. 3 Aškerčeve balade, za en glas in klavir (L. Schwentner); op. 4. Večerna, sere-nada za 2 flauti, 2 oboi, 2 klarineta, 2 fagota, 1 kontrafagot ali kontrabas in 4 rogove; op. 5. 4 pesmi, za en glas in klavir; op. 6. 5 malenkosti za klavir (Novi akordi); op. 7. Zimska idila, balada, za en glas in klavir (L. Schwentner); op. 8. Pavliha na potovanju, 2 skladbi za klavir (1894); op. 9. Skala v Savinji, balada, za en glas in klavir (L. Schwentner); op. 10. 2 predsmrtnici, za en glas in klavir (Novi akordi); op. 11. Scherzo za mali orkester; op. 12. *Lepa Vida*, opera v 4 dejanjih za veliki orkester (1908, prenarajena 1920); op. 13. 5 pesmi Otona Župančiča za en glas in klavir (Goričar & Leskovšek v Celju); op. 14. 2 intermezze za gosli in klavir; op. 15. Jugo-

¹ Glej članek prof. Bajuka: Pevec št. 7—8, 1923.

² Ležeče tiskana imena pomenijo dramska dela.

slovanska suita za orkester na lok; op. 16. Allegro grazioso za gosli in klavir; op. 17. 2 pesmi za moški zbor; op. 18. 2 pesmi za en glas in klavir; op. 19. *Plesna legendica*, mi-mična igra v enem dejanju, za veliki orkester (1917); op. 20. 3 pesmi Otona Župančiča za en glas in klavir (Goričar & Leskovšek v Celju); op. 21. Balada (Des dur) za gosli in klavir; op. 22. Sonata za cello in klavir; op. 23. *Gospodsvetski sen*, opera v 2 dejanjih s predigro, za veliki orkester (1921); op. 24. Godba k Shakespearovi drami Henry the Eight (Henrik VIII.) (nedovršeno); op. 25. 2 pesmi F. Golarja za srednji glas; op. 26. *Čajna punčika*, balet v enem dejanju (1922); op. 27. *Matija Gubec*, narodna opera v 5 dejanjih za veliki orkester (1923).

NOVE SKLADBE

H. Druzovičeve Črtice k zgodovini glasbene umetnosti (Založila Šolska matica. Maribor 1921. Tiskarna sv. Cirila v Mariboru) nudijo na 27 straneh prav kratek, v celoti dober pregled splošne glasbene zgodovine. Seveda v tej obliki ta in ona trditev ni popolnoma točna, kak izraz manj primeren (beseda godalo pomeni to kar nemška Streicher, instrument je po slovensko glasbilo; zadostuje beseda pihalo za nemški izraz Holzbläser, ker rabimo za nemško besedo Blechbläser slovensko trobilo. Kdor hoče z majhnim trudom pregledati glasbeno zgodovino, naj seže po pričujoči knjižici.

Marij Kogoj: Nageljni poljski. Umetniška založba. Trst, 1923. Kogoj se odkriva v tej skladbi zlasti kot skladatelj s skrajno tenkim sluhom za nenavadno sočno glasbeno barvitost. In še nekaj kaže: da daleko ni tisti revolucionar kakor ga je hotela glasbena kritika (zasebna pač bolj kot javna) označiti, morebiti bolj iz prirojene složnosti: ni se ji prav ljubilo, sledi ga po njegovih, včasih res nekoliko zavitih strmih potih, ki pa so njih ostri ovinki zgrajeni kar po vrsti po trdnih, le nekoliko bolj na široko pojmovanih, preizkušenih pravih harmonije in kontrapunkta.

Stanko Premrl: Naša pesem. Mešani zbor s spremljevanjem klavirja. Umetniška založba. Trst 1923. Mogočna skladba, ki se odlikuje zlasti po krepkem, odločnem ritmu, nasičenih harmonijah, bujnih modulacijah, pestrih aliteracijah. Kolikokrat smo jo slišali peti, vselej je mogočno učinkovala.

Jos. Vedral: Uspavanka za gosli. S spremljevanjem klavirja. Jugosl. knjigarna v Ljubljani 1923. Cena 24 Din. Izvrstna, mehka skladba; zmogli jo bodo tudi manj vajeni goslači, ki imajo tudi kaj čuta za notranjo glasbeno lepoto.

VESTNIK PEVSKE ZVEZE

IZ ODBOROVE SEJE. Zvezina prireditelj je bila vsled nujnih krajevnih ovir preložena na 24. avgusta. Ta dan se bo vršila po istem sporedu, ki je bil določen za dne 27. julija. Polovična vožnja je po vseh žel. progah dovoljena. Le legitimacije naročate v pisarni P. Z., Miklošičeva cesta 7 in pošljite 2 Din za legitimacijo in poštino!

Ker je g. Rus na Bledu odložil mesto okr. predsednika in pevovodje, poverimo obe mesti za enkrat g. Fabjanu, pevov. v Radoljici.

V P. Z. sta bila sprejeta moški zbor v Mostah pri Ljubljani in meš. zbor Sneberje-Zadobrova pri Ljubljani. Odbor je vzel z odobravanjem na znanje poročilo pevovodje o reorganizaciji kamniškega in škofjeloškega okrožja.

IZ UPRAVNIŠTVA. Pesmarica I., II. in III. zv. je gotovo relativno najcenejša slov.

knjiga. Priporočamo jo pevcem prav toplo in naznanjamo, da ji ostane cena Din 12-50 samo nekaj tednov, potem bomo morali pa ceno primerno drugim založništvom zvišati. Pri večjem naročilu dovolimo primeren popust.

»Pevca« dobe odslej samo oni naročniki, ki ga plačajo.

Iz več krajev nam prihajajo poročila, da manjka »Pevcu« priloge in da ga naročniki sploh ne dobe. Prosimo, da nam naročniki vsak nered takoj javijo, ker bomo zahtevali za vsak nered preiskavo. Razpošiljanje je vedno redno, torej se izvrši nered »med potjo«.

One naročnike, ki nam še niso plačali naročnine, prosimo, da za »Pevca« pridno agitirajo. Vztrajati bomo mogli le ob podpori naročnikov. Zato prosimo vse Vas, ki Vam je prospeh slov. pesmi pri srcu, podpirajte nas!

IZ NAŠIH OKROŽIJ

KAMNIŠKO OKROŽJE. Dne 13. julija se je vršil v Grobljah pri Domžalah evhar. shod kamniške dekanije. Pevski zbori okrožja so sodelovali pri sv. maši, procesiji in litanijah. Nastopilo je okrog 120 pevcev, ki jih je vodil g. Pirc, misijonar v Grobljah.

Petje je bilo izvrstno in je napravilo ob krasnem vremenu globok vtis.

Istega dne se je vršila okrožna seja. Navzoči so bili zastopniki zborov iz Mekinj, Nevelj, Kamnika, Mengša, Komende, Grobelj, Domžal, Ihana in Rov. P. Z. je zastopal

prof. M. Bajuk. Izvoljen je bil sledeči odbor: Strgar, trg. v Kamniku, predsednik; Flis Jakob (Domžale), podpredsednik; Pirc, misijonar v Grobljah, blagajnik; naduč. Primožič iz Mekinj, pevovodja; org. Jerman s Homca, pev. namestnik. Prihodnja okrožna prireditev bo 24. avg. t. l. v Domžalah.

SKOFJELOŠKO OKROŽJE. Dne 3. avg. se je vršila v Žabnici prireditev, ki so se je udeležili vsled slabega vremena le 4 zbori: Mavčiče, Retčiče, Šmartno pri Kranju in Žabnica. Prireditev je kljub skrajno slabemu vremenu prav lepo uspela. Pevci so odpeli v dežju svoj spored, in sicer: Retčiče: Premrl — V Korotanu in Vodopivec — Nevesta se joče; Mavčiče: Adamič — Zapuščena in Zajc — Aj Korano; Šmartno pri Kranju — Na vasi fantje pevajo in V. Krek — Pogovor z domom; Žabnica: Premrl — Zdravica in Andjel — Kolo; vsi zbori pa: Foerster — Pevec, Sattner — Nazaj v planinski raj in Laharnar — Mladosti ni.

Pri litanijah so peli zbori: Marija Mati ljubljena eno-, ozir. dvoglasno; Blagoslovno Premrlovo iz Brezmadežni št. 73 in Povsod Boga.

Po koncertu se je vršila seja. Navzoči so bili zastopniki iz Mavčič, Retčič, Sore, Šmartna in Žabnice. P. Z. je zastopal prof. M. Bajuk. Izvoljen je sledeči odbor: preds. župnik Marčič iz Mavčič, blag. org. Tramte iz Žabnice, pevov. org. Zabavnik iz Šmartna pri Kranju. Okrožje namerava prirediti letošnjo zimo pri vsakem zboru po en skupen koncert.

GORNJEGRRAJSKO OKROŽJE. Spored koncerta, ki se je vršil dne 3. avg. 1924 v veliki graščinski dvorani v Gornjem gradu:

1. Anton Foerster: Naše gore; P. H. Sattner: Planinski raj; meš. zbor Luče. 2. J. Laharnar: Pozdravljam te, savinjski dol; Eno samo tiho rožo; meš. zbor Retčica. 3. K. Adamič: Ptice so pele; J. Aljaž: Ujetega ptička tožba; meš. zbor Bočica. 4. K. Adamič: Ples kralja Matjaža; Franjo Jordan: Soča bela; meš. zbor Nazarje. 5. Dr. Gustav Ipavic: Milada; E. Adamič: Ko bi rosica bila; meš. zbor Mozirje. 6. Dr. Fr. Kimovec: Zaročenka; dr. A. Schwab: Zlata kanglica (s premlejevanjem klavirja in harmonija); Mat. Hubad: Gor čez izaro; Emil Adamič: Večer; zbor Gornji grad-Nova Štifta. 7. J. Aljaž: Na dan. Moški zbor. Bariton-solo poje č. g. P. Odilo; K. Adamič: Vsi so prihajali; K. Adamič: Lahko noč; dr. A. Schwab: Ave Marija; skupni zbor do 120 pevcev.

Skupno petje je vodil g. Sodec, organist v Gornjem gradu.

LJUBLJANSKO OKROŽJE. Spored koncerta, ki se je vršil dne 10. avg. ob 4. uri popoldne v Soteski pri Ljubljani:

1. Juvaneč: Na gorol; Gerbič: Žitno polje; meš. zbor St. Jakob ob S. (pevov. Fr. Breskvar, org.). 2. Hajdrih: Sirota; Hubad: Gor čez izaro; meš. zbor D. M. v Polju (pevov. Fr. Učakar, org.). 3. Laharnar: Po-

zdravljam te, savinjski dol; Kramar: Pozdrav Gorenjski; meš. zbor Sneberje-Zadobrova (pevov. Fr. Breskvar, org.). Foerster: Naše gore; Bajuk: Dekle na vrtu zelenem sedi; meš. zbor »Škrjanček« Šmartno ob S. (pevov. A. Bolta). 5. Laharnar: Na delo; Ferjančič: Naš prapor; moški zbor Moste (pevov. Iv. Zdešar, org.). 6. Pirnat: Na Gorenjskem je fletno; Aljaž: Nazaj v planinski raj; meš. zbor Ježica (pevov. Zv. Mazovnik). 7. Dr. Kimovec: Spomladi; E. Adamič: Tožba; meš. zbor Dolsko-Sv. Helena (pevov. Rihtaršič, župn.). Ferjančič: Pustni večer; Sattner: Ruškine sanje; meš. zbor Vič (pevov. o. F. Zajc, frančišk.). 9. Bortnjanski: Tebe Boga hvalim; meš. zbor; F. S. Vilhar: Zaroča; moški zbor Ljubljana (pevov. dr. F. Kimovec). 10. Foerster: Zalost; Vodopivec: Ves dan je pri oknu; Klemenčič: Oj, pogledite, ptičke!; meš. zbor, pojo vsi zbori združeni (pevov. prof. M. Bajuk).

»LJUBLJANA« je priredila 16. jan. v stolnici cerkven koncert s sporedom:

1. Guilmant: Preludij iz 3-orgelske sonate; na orgle g. Premrl. 2. Bortnjanski: Tebe Boga hvalim; meš. zbor. 3. Arhangelski: K Bogorodice priležno; meš. zbor. 4. Arhangelski: Gospodi, usliši; meš. zbor. 5. Grječaninov: Voskliknite Gospodevi; 6—7-glasen meš. zbor. 6. Česnokov: Blaženi; 6—7-glasen meš. zbor. Tenorski solo g. Banovec. 7. Bossi: Intermezzo lirico. Na orgle g. Premrl. 8. Česnokov: U pokoj; 6—8-glasen meš. zbor. 9. Zavadski: Oče naš; meš. zbor. Sopr. solo ga. ing. Sernčeva. 10. Nynje sily. Star kievski napev; harm. Bortnjanski; 5-glasen meš. zbor. 11. Ipolitov-Ivanov: Se ninje blagoslovite Gospoda; moški zbor. 12. Ljvovskij: Gospodi pomiluj; meš. zbor. 13. Canestrari: Finale. Na orgle g. Premrl. 14. Kimovec: Tebe Boga hvalimo; meš. zbor in orgle.

NA JEŽICI pri Ljubljani so zbor preosnovali in pomnožili, da šteje nad 40 rednih pevk in pevcev. Vodi ga organist Mazovnik. Dne 6. julija je bil društven sestanek s predavanjem, ki so se ga udeležili vsi člani. Predaval je prof. Bajuk o pomenu petja in razložil tudi našo organizacijo in njen namen. Pevske vaje se bodo vršile odslej v društvenem domu, kjer je dobil zbor svojo šolo.

LESKOVŠKO OKROŽJE. Dne 10. avg. se je vršil na Raki za leskovško dekanijo evharistični shod, pri katerem so sodelovali skoro vsi zbori okrožja, in sicer so peli dopoldne pri maši pesmi, ki so določene za zvezino prireditev v Cerkljah, pri litanijah pa iz zbirke »Slava Jezusu« št. 27, 40; pri litanijah odpevke 89, 95, 100, 101 in 102 iz zbirke »Brezmadežni«. Med procesijo pa so peli zbori v skupinah različne evharistične pesmi. Petje je vodil g. Fabjan Avguštin, org. na Raki.

Zbori se pripravljajo za nastop v Cerkljah o priliki zvezinega občnega zbora dne 24. avgusta.

KRANJSKO OKROŽJE. Zbori so sodelovali pri orlovskem taboru dne 10. avg. v Kranju.

CELJSKO OKROŽJE. Moški oktet z Dobrne je sodeloval dne 19. julija v koncertu

zdravilišča s 3 pesmimi, in sicer je pel: Volarič — Planinska roža, Zirovnik — Megla v jezeru in Vilhar — Slovenec, Srb, Hrvat. Pevov. kaplan Hrastelj je pa pel Vilharjevo »Kam?«

KRONIKA

Grobļe pri Domžalah. 13. junija smo sodelovali pri prosvetni prireditvi s 5 pesmimi.

»Ljubljana« je imela 16. junija cerkven koncert v stolnici v Ljubljani.

Gorje. Sodelovali 24. junija pri sprejemu knezoškofa dr. Jegliča s 3 pesmimi.

Celje. Sodelovali 4. julija pri pozdravnem večeru Slomškove zveze.

Dražgoše. Sodelovali 13. julija pri veselici boln. blagajne.

Dobrna. Sodeloval moški oktet 19. julija pri koncertu v zdravilišču s 3 pesmimi in 1 samospevom.

Selea. Sodelovali 27. julija pri planinski veselici za Krekovo koto z več pesmimi.

Radovljica. »Sloga« sodelovala 3. avgusta pri orlovskem taboru na Jesenicah.

Mavčiče, Retče, Šmartno pri Kranju in Zalnica. Sodelovali pri okrožni prireditvi 3. avgusta v Zabnici.

Luče, Rečica, Bočna, Nazarje, Mozirje, Gornji grad-Nova Štifta. Sodelovali 3. avgusta pri okrožni prireditvi v Gornjem gradu.

Št. Jakob ob Savi, D. M. v Polju, Sneberje, »Škrjančki« iz Šmartna ob Savi, Dolško, Ježica, Moste, Vič in »Ljubljana«. Sodelovali 10. avgusta pri okrožni prireditvi v Št. Jakobu ob Savi.

Zbori kamniškega okrožja so sodelovali 13. julija pri evhar. shodu v Grobļah.

Zbori leskovskega okrožja so sodelovali 15. avgusta pri evhar. shodu na Raki.

Zbori šmartinskega okrožja so sodelovali 10. avgusta pri evhar. shodu v Šmartnu pri Litiiji.

RAZNE VESTI

Ivan Naraks, orglarski mojster in posestnik v Arji vasi pri Petrovčah pri Celju, je umrl 14. jul. 1924 v 65. letu starosti. Bil je eden najboljših slovenskih orglarskih mojstrov. Orglarstva se je izučil doma pri svojem očetu, ki je tudi že gojil isto umetno obrt, obširneje znanje si je pa pridobil s potovanjem in delom pri različnih večjih orglarskih mojstrih pred vsem v Nemčiji. Zato imajo tudi njegove orgle, v kolikor jih poznamo, značaj, kakršnega so se zlasti trudili doseči Nemci: da bi bile orgle nekaj orkester. Postavil je več orgel po Sloveniji, po Stajerskem in Kranjskem, največje so menda na Teharjih pri Celju. Po intonaciji imajo njegova dela svetlo, nekako šumečo barvo (kolorit), po mehanično tehnični plati so pa tako izredno vestno in natančno delane, da ne poznamo nobenega drugega mojstra, ki bi mu po tej plati samo v bližino prišel. Po pet, deset, petnajst let že stoje njegova dela, ne da bi navzlic skrajno občutljivemu pnevmatičnemu ustroju potrebovala najmanjše regulacije, kaj še le resnejšega popravila. Imel je čudno tenek sluh, kar mu je dobro došlo zlasti pri uglaševanju. Za kar so drugi potrebovali celih dopednevo in dnevo (»temperatura«), je on izvršil v nekaj četrtinkah. Znal je tudi jako dobro preurediti starejše orgle s slabo, vsiljivo kričečo intonacijo tako, da je iz manj rabnih instrumentov napravil presenetljivo dobre, mehke. — Izdeloval je tudi jako trdne harmonije, nadomeščal med vojsko pobrane piščali in v marsikakih že čisto nerabnih orglah zopet obudil dih življenja še

za desetletja. — Zapustil je vdovo in tri hčerke. Slovenska cerkvena glasba ga bo občutno pogrešala; če smo med vojsko izgubili doslej največjega slovenskega orglarskega mojstra Milavca, smo vsaj v Naraksu imeli moža, ki je slovenska orglarska umetnost v njem živila.

Velike glasbene slavnosti se bodo vršile od srede septembra do srede oktobra t. l. na Dunaju. Ob tej priliki hočejo Dunajčani napraviti nekaj veliki glasbeni sejem, kjer bodo razkazovali ves veliki mogočni razvoj nemške glasbe. Vrstile se bodo cerkvene prireditve s koncertnimi, vokalnimi, instrumentalnimi in opero. Zastopani bodo skladatelji vseh dob in najrazličnejših smeri. Škoda, da je Dunaj tako daleč in življenje v njem tako drago.

KNJIŽEVNA POROČILA.

Zgodovina slov. petja v Mariboru, spisal H. Družovič, prof. na učiteljsku v Mariboru. V časopisu za zgodovino in narodopisje v Mariboru je priobčil znani glasbeni strokovnjak na straneh 80—100 prav zanimivo zgodovinsko razpravo, ki pove na podlagi navedenih virov marsikaj novega in še neznanega. Take monografije so za našo pičlo obdelano glasbeno zgodovino prav posebne vrednosti. Važni so tudi oni ljudje, ki so manj znani v glasbenem širšem svetu, a so krajevno za pevsko umetnost veliko storili. Tak mož je Miklošič, ki je »položil temelj slovenskemu petju v Mariboru in začrtal njegove prve razvojne smernice.« Kdor ima spis pri roki, naj ga ne prezre! B.